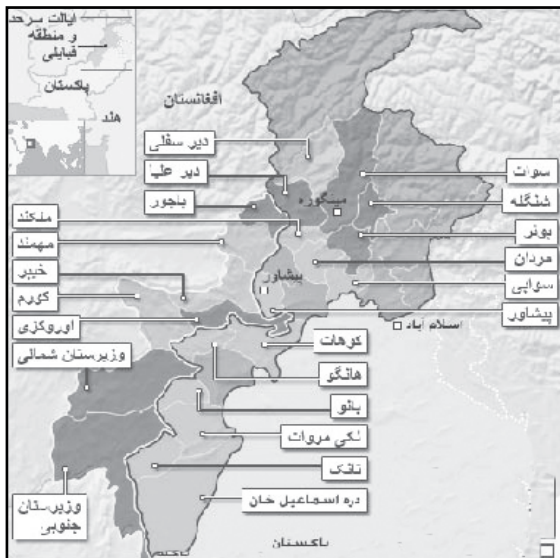

مبارزه با قاچاق کالا در کشورهای مختلف

قسمت پنجم: پاکستان

در چهار شماره‌ی گذشته، مبارزه با قاچاق کالا در کشورهای ترکیه، چین، هند و ایتالیا بررسی شدند و اینک در ادامه‌ی مطلب، قاچاق در کشور پاکستان مورد بحث قرار می‌گیرد.

پژوهشگر: دکتر داود مجتهد
بازنویسی: داریوش یعقوبی

واردات آن نیز در برگیرنده‌ی ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل، سوخت، محصولات شیمیایی، کالاهای ساخته شده، خوراک دام، روغن‌های گیاهی و حیوان بوده‌اند. کشورهای: آمریکا، امارات عربی متحده، انگلستان، افغانستان، آلمان، ایتالیا، هنگ‌کنگ، فرانسه، چین و عربستان سعودی از شرکای عمده‌ی پاکستان در واردات بوده‌اند و چین، آمریکا، ژاپن، مالزی، انگلستان، کره‌ی جنوبی، اندونزی، سوئیس و هند شرکای صادراتی پاکستان را تشکیل می‌دهند.

قاچاق کالا در قولین کشور پاکستان

قانون گمرک پاکستان مصوب سال ۱۹۶۹ می‌باشد که در ۳۰ ژوئن سال ۲۰۰۶ مورد تجدید نظر قرار گرفته است. در این قانون، قاچاق به این صورت تعریف شده است: قاچاق به معنی آوردن یا بردن هر نوع کالایی است که توسط قانون گمرک، ورود و خروج آن از کشور ممنوع اعلام شده است. همچنین تمرد از پرداخت عوارض گمرکی کالا به روش‌های مختلف جزو مصادیق قاچاق محسوب می‌شود. در این قانون ورود و خروج کالاهای زیر به پاکستان، ممنوع اعلام شده است:

- ۱- شمش طلا
- ۲- شمش نقره
- ۳- طلای سفید
- ۴- پالادیم و رادیوم
- ۵- سنگ‌های قیمتی
- ۶- انواع عتیقه
- ۷- انواع ارزهای خارجی
- ۸- انواع مواد مخدر و روان‌گردان

قانون گمرک پاکستان، تولید کالاهای مذکور در بندهای ۱ تا ۵ را که قیمت آن‌ها بیش از ۵۰۰۰ روپیه باشد و همچنین کالاهای ممنوع دیگری را که توسط روزنامه‌ی رسمی اعلام می‌شود، قاچاق محسوب می‌کند. قانون گمرک پاکستان حمل هر نوع کالا خارج از راه‌های تعیین شده و یا ایستگاه‌های گمرک را قاچاق محسوب کرده و هر گونه تلاش، همکاری و تبانی برای انجام اعمال فوق را جرم به

اجمالی از ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی پاکستان کشور پاکستان با وسعتی در حدود ۹۴۰۸۳۰ کیلومتر مربع در جنوب غرب آسیا قرار گرفته است. این کشور از سمت جنوب در طول ۱۰۴۶ کیلومتر به دریای عمان مربوط شده و از جهات دیگر به جمهوری اسلامی ایران در جنوب غرب، (۹۰۹ کیلومتر)، افغانستان در شمال (۲۴۳۰ کیلومتر)، چین در شمال شرقی (۵۲۳ کیلومتر) و هند در شرق (۲۹۱۲ کیلومتر) محدود می‌گردد.

بخشی از سرزمین پاکستان را کوه‌های سر به فلک کشیده‌ی هیمالیا و هندوکش در بر گرفته‌اند و قله‌ی کا۲ (بلتسان) به عنوان دومین قله‌ی بلند جهان در این کوه‌ها قرار دارد. رود سند و پنجاب پهنه‌ای بزرگ از این کشور را پوشانده و سرزمین‌های ابرفتی حاصل از آن‌ها، بسیار حاصل‌خیزند. قسمت‌های غرب و در مجاورت ایران را بیابان‌های وسیعی پوشانده که بیابان تهر از جمله‌ی آن‌هاست. بیش‌تر سرزمین پاکستان از آب و هوای گرمی برخوردار بوده که از آب و هوای مرطوب موسمی تا گرم و خشک در غرب متفاوت است.

پاکستان با جمعیت بالغ بر ۱۷۳ میلیون نفر، ششمین کشور پرجمعیت جهان است. تراکم نسبی جمعیت در این کشور حدود ۱۸۴ نفر در کیلومتر مربع یعنی بیش از ۴ برابر تراکم جمعیت کشور ماست. زبان مشترک این کشور اردو و زبان رسمی انگلیسی است. ۹۶ درصد جمعیت پاکستان مسلمان و شامل ۷۷ درصد سنی و ۱۹ درصد شیعه هستند.

پاکستان اقتصادی مبتنی بر کشاورزی داشته و بیش از نیمی از جمعیت آن در بخش کشاورزی مشغول به کار هستند. ۲۳ درصد تولید ناخالص داخلی این کشور از راه کشاورزی به دست می‌آید. گندم، شکر، پنبه و برنج ۷۵ درصد ارزش صادرات این کشور را تشکیل می‌دهند. تمام نفت تولیدی این کشور که ۶۳ هزار بشکه در روز است، تنها نیمی از نیازهای داخلی را تامین می‌نماید. در سال ۲۰۰۷، تولید ناخالص داخلی پاکستان بالغ بر ۴۷۵۰۴ میلیارد دلار، درآمد سرانه، ۲۲۹۴ دلار، حجم صادرات ۲۵۸ میلیارد دلار و حجم واردات آن ۲۹۴/۷ میلیارد دلار بوده است.

در سال ۲۰۰۵ مهم‌ترین اقلام صادراتی پاکستان شامل: الیاف، پارچه و پوشاک، فرش، برنج، کالاهای ورزشی، چرم، ماهی، وسایل ماهی‌گیری، میوه‌ها و سبزیجات بوده است.

می‌شود. بر اساس قانون گمرک، یکی از وظایف این شورا تعیین فهرست کالاهای قاچاق ممنوع می‌باشد. شورا وظیفه دارد هر سال این خبر را در روزنامه‌ی رسمی منتشر نماید. تعیین نرخ عوارض گمرکی و کالاهای معاف از پرداخت عوارض به عهده‌ی این شورا است. وظیفه‌ی جمع‌آوری عوارض گمرکی به عهده‌ی ۱۲ اداره‌ی گمرک استانی نهاده شده است. بر اساس قانون گمرک پاکستان، اختیارات و وظایف این شورا عبارت است از:

- انتصاب و عزل ماموران گمرک؛
- تعیین راه‌های زمینی، دریایی و هوایی مجاز برای حمل کالا؛
- تعیین محل، محدوده و نوع کالاهای مجاز برای ورود و خروج در ایستگاه‌های بازرسی و ترخیص کالای گمرک در فرودگاه‌ها، بندار، و مرزهای زمینی.
- سازمان گمرک باستان زیر نظر شورای فدرال فعالیت می‌کند. گمرک پاکستان در هر کدام از ایالت‌ها، شعبه دارد که حوزه‌ی فعالیت آن‌ها در دو بخش بندار دریایی و درون‌مرزی است. هر کدام از شعب دارای چهار بخش ارزیابی؛ پیشگیری؛ صادرات؛ و بندار می‌باشند. گمرک مزبور دارای ۹ دفتر منطقه‌ای و ۱۷ دفتر محلی است.

نیروی انتظامی داخلی

انجام عملیات بازرسی؛ توقیف؛ و ضبط کالاهای قاچاق بر عهده‌ی نیروی انتظامی داخلی پاکستان است. نیروهای نظامی تحت امر نیروی انتظامی داخلی پاکستان عبارت‌اند از:

- تفنگ‌داران در ایالت‌های سند و پنجاب
- نیروی نظامی حفاظت از مرزها در ایالت‌های شمال غربی و بلوچستان
- گارد ساحلی کراچی
- فرماندهی گارد ساحلی از نیروهای انتظامی - قضا محسوب می‌گردد. یکی از مسئولیت‌های این نیرو، مبارزه با قاچاق کالا در قلمرو دریای پاکستان، آب‌های داخلی و مناطق آزاد دریایی است. فرماندهی گارد ساحلی دارای ۴ اداره کل منطقه‌ای است.

اداره کل اطلاعات و بازرسی گمرک

یکی از ادارات وابسته به معاونت درآمد، وزارت دارایی پاکستان است که دارای ۳ دفتر منطقه‌ای در لاهور، کراچی و چتیاگنگ می‌باشد.

و... وارد می‌گردد. از مسیر ۳ نیز کالاهای وارداتی در حدود ۹۰۷۰۰ هزار دلار به درون کشور راه می‌یابد، و ارزش کالاهای وارداتی از مسیر ۴ حدود ۵۵۵۰۰ دلار است؛ سرانجام ارزش سالیانه‌ی کالاهای وارد شده از مسیر ۵ حدود ۲۵۲۵ هزار دلار برآورد شده است.

در حالی که با حذف موانع تجاری بین کشورها، نقش گمرک در تامین درآمد دولت کم رنگ شده است، اما نقش گمرک در تامین سلامت و امنیت اقتصاد و جامعه برجسته‌تر شده است. اداره گمرک پاکستان در راستای پیوستن به سازمان تجارت جهانی و فراهم نمودن بستر مناسب برای مبادلات تجارت خارجی و نیز ایجاد انگیزه در بازرگانان داخلی و خارجی به منظور انجام تجارت از مبادی رسمی و قانونی، هم‌چنین کاهش تمایل بازرگانان به تجارت غیر قانونی و قاچاق، اصلاحاتی را در ساختار اداری خود انجام داده است.

پروژه‌ی اصلاح و بهسازی فرایندهای اداری گمرک، از سال ۲۰۰۲ توسط شورای فدرال درآمد به اجرا درآمد. هدف از اجرای این پروژه همانا، تسریع در پردازش و انتقال اطلاعات مربوط به مبادلات تجاری؛ افزایش کارایی فرایندهای گمرکی؛ و اتوماسیون نمودن فرآیند ترخیص، عنوان شده است. در این راستا تیم اجرایی پروژه، مراحل زیر را به انجام رسانده است:

مهندسی مجدد فرایندهای گمرک؛ استفاده از آخرین و بهترین تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، استفاده از مدل استاندارد مبادله‌ی اطلاعات تجاری؛ و بهره‌گیری از فنون مدیریت ریسک.

دستگاه‌های دست‌اندرکار مبارزه با

قاچاق در پاکستان عبارت‌اند از:

شورای فدرال درآمد پاکستان
این شورا در آوریل ۱۹۲۴ به منظور: تنظیم و اجرای سیاست‌های مالی؛ دریافت عوارض گمرکی و انواع مالیات‌ها؛ نظارت بر سایر درآمدهای دولت، تاسیس شده است. این شورا، اصلی‌ترین سازمان دولت پاکستان در پیش‌گیری و مبارزه با قاچاق کالا محسوب می‌شود. کلیه‌ی اقدامات و فعالیت‌های پیش‌گیری و مبارزه با قاچاق کالا در سازمان‌های حقوقی، قانونی و انتظامی پاکستان از طریق کمیته‌ی هماهنگ مبارزه با قاچاق شورای فدرال درآمد پاکستان هماهنگ می‌گردد. هم‌چنین عملکرد سازمان‌های درگیر قاچاق توسط این شورا ارزیابی

حساب می‌آورد.

در فصل چهارم قانون گمرک پاکستان، ورود کالاهای زیر به پاکستان قاچاق محسوب شده است:

- انواع محصولات تقلبی اعم از سکه، ارز

- انواع کتاب، جزوه، لوح فشرده، فیلم، عکس و نقاشی، و سایر رسانه‌هایی که موضوعات موهن و ناپسند از لحاظ شریعت اسلام را رواج دهد و منتشر نماید.

- کالاهایی که مارک و علامت تجاری تقلبی داشته باشند و حق کپی‌رایت را رعایت نمی‌کنند؛

- کالاهایی که استانداردهای لازم از لحاظ بهداشت، امنیت و کیفیت را نداشته باشد؛

- کالاهایی که در خارج از پاکستان تولید شده‌اند؛ ولی علامت و مارک تولیدکنندگان و فروشندگان پاکستان بر روی آن‌ها نصب شده است.

تبصره: اگر شرکت سازنده، مجوز چنین کاری را صادر نماید قاچاق محسوب نمی‌شود.

دستگاه‌های دست‌اندر کار مبارزه

با قاچاق کالا در پاکستان

ایران، چین، هند، امارات عربی متحده و افغانستان مهم‌ترین کشورهای هستند که انواع کالاها از آن‌ها به پاکستان قاچاق می‌شود. در سال ۲۰۰۷ حدود ۴ تا ۶ میلیارد دلار کالا از این کشورها به پاکستان قاچاق گردید. ارزش کالاهای قاچاقی که از افغانستان وارد پاکستان می‌شود سالانه حدود ۱/۵ تا ۲ میلیارد دلار است و از ایران نیز هر سال ۱/۵ میلیارد دلار کالا به پاکستان قاچاق می‌شود.

مسیرهای اصلی ترانزیت شامل ۵ مسیر به شرح زیر است:

- ۱- دبی - بندرعباس - هرات - کابل - جلال‌آباد - بارا
- ۲- دبی - بندرعباس - هرات - قندهار - وش - چمن
- ۳- دبی - بندرعباس - هرات - قندهار - وش - ناشک - کویته
- ۴- مرز عرضی ایالت سند
- ۵- هند - دبی - کراچی

ارزش کالاهای قاچاق از مسیر ۱ حدود ۱۵۶۸۵۰ هزار دلار و شامل: لباس، لاستیک خودرو، لوازم آرایش، ادویه و داروست. از مسیر ۲ هر سال حدود ۱۱۹۳۷۶ هزار دلار کالا شامل: لاستیک، لباس، لوازم آرایش، پوست، گوشت، دارو